

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Postboks 8019 Dep, 0030 Oslo

Vår saksbehandler
Henrik Dahle

Kopi til

Vår dato
23.05.2022

Vår referanse

Deres referanse

Høring - forslag til endringer i regelverket for sykepenger og omsorgspenger mv

Det vises til høringsbrev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet datert 23. februar 2022 med forslag til endringer i regelverket for sykepenger i folketrygdloven kapittel 8 og omsorgspenger, opplæringspenger og pleiepenger til nærstående i livets slutfase i folketrygdloven kapittel 9. Unio er Norges største hovedorganisasjon for arbeidstakere med høyere utdanning. Vi har om lag 390 000 medlemmer fordelt på 14 medlemsforbund i offentlig og privat sektor. Unio takker for muligheten til å få komme med innspill til endringer i regelverket for inn- og utleie fra bemanningsforetak.

Endringene som departementet foreslår er hovedsakelig mindre justeringer av regler om sykepenger og omsorgspenger i folketrygdloven, for å gjøre regelverket mer konsistent og for å hindre urimelige virkninger av dagens regler. Unio støtter i hovedsak forslagene.

Endringer i regelverk for sykepenger

Etter gjeldende regelverk, kan retten til sykepenger falle bort dersom arbeidstaker ikke har sendt legeerklæring til arbeidsgiver innen 14. dager. At det innføres et unntak fra denne plikten for de tilfeller der det ikke har vært mulig for arbeidstaker å sende legeerklæring innen oppstilt frist, synes rimelig. På denne måten unngår man at medlemmer som av helsemessige årsaker ikke har vært i stand til å sende legeerklæring innen frist, mister rett til sykepenger som følge av sykdom.

Dagens regel har ingen subjektive kriterier, og kan føre til urimelige bortfall av sykepenger i arbeidsgiverperioden. Den foreslåtte regel vil hjelpe de som ikke har mulighet for å overholde fristen, for eksempel på grunn av bevisstløshet eller innleggelse på institusjon som avskjærer mulighet til kommunikasjon. Unio støtter dette, men stiller spørsmål ved om forslaget gir tilstrekkelig beskyttelse. Også de som har store vanskeligheter med å sende legeerklæring til arbeidsgiveren, selv om det ikke er umulig, bør ha krav på sykepenger. I praksis vil det være omstendigheter av både subjektiv karakter, som bevisstløshet eller språkproblemer, eventuelt kombinert med fysiske hindringer, som må vurderes. Kriteriet umulighet blir da urimelig strengt.

Når det gjelder sykepenger til medlemmer med kombinerte inntekter, støtter Unio at sykepengegrunnlaget fastsettes etter reglene i ftrl. § 8-28 til 8-30 og ikke bare etter reglene i § 8-28. Vi er enige i at en slik beregningsmodell i størst mulig grad vil svare til faktisk tapt inntekt for den sykemeldte, samt hindre urimelige utfall i enkeltsaker.

Ellers støtter vi presisering av gjeldende praksis hva gjelder beregningen av sykepenger til personer som på sykemeldingstidspunktet har inntekt både som arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende og som frilanser. Dette for at det ikke skal være tvil om at sykepengegrunnlaget, også for denne gruppen, fastsettes etter reglene for fastsettelse av sykepengegrunnlaget for arbeidstakere.

Unio er videre enig i at det kan være hensiktsmessig å innta en setning om at de generelle vilkårene for rett til sykepenger i ftrl. del I også skal gjelde for retten til sykepenger til et medlem som mottar dagpenger under arbeidsløshet, eller som opptjener ventetid etter § 4-9. Bestemmelsen praktiseres slik i dag uten at det fremgår eksplisitt, men ved å innta en slik setning, unngår man et potensielt signal om at man har bedre rett til sykepenger etter ftrl. § 8-49 som dagpengemottaker.

Endringer i regelverk for omsorgspenger og pleiepenger

Departementets forslag til endringer i kapittel 9 tar sikte på et regelverk som er bedre tilpasset den enkelte families behov, og som er enkelt å forstå og forholde seg til. Dagens ordning innebærer at hvis foreldrene har blitt enige om en skriftlig samværsavtale, er det også den som legges til grunn for fordelingen av omsorgspengedagene. Departementet foreslår å endre folketrygdloven § 9-6 femte ledd første punktum slik at der en forelder er alene om den daglige omsorgen, kan omsorgspengedager fordeles mellom foreldrene etter avtale.

Unio er positive til at loven endres når det gjelder fordelingen av omsorgsdager mellom foreldrene. Foreslått endring medfører at foreldrene får større fleksibilitet mht. fordeling av omsorgsdager, og at fordelingen ikke lenger er bundet av samværsavtalen. Det synes videre urimelig at bostedsforelder, etter dagens regler, står friere til å overføre omsorgsdager til ny ektefelle/samboer, enn det vedkommende gjør overfor samværsforelder. Vi er enige i at foreldrene selv må kunne bestemme hvor mange omsorgsdager som overføres slik at dette kan gjøres ut fra den enkelte families behov. At de ikke lenger er bundet til samværsavtalen, hvilket igjen er avbyråkratiserende for Arbeids- og velferdsetaten, synes hensiktsmessig, spesielt med tanke på at uttak av omsorgsdager i første rekke er et forhold mellom arbeidstaker og arbeidsgiver.

Når det gjelder hvilke eksempler som nevnes eksplisitt i bestemmelsen om hvem som anses å være alene om omsorgen, har Unio ingen innvendinger mot at soning i fengsel og verneplikt inntas i tillegg til nåværende eksempler - funksjonshemmet og innlagt på helseinstitusjon.

Unio vil ellers gi sin tilslutning til at det inntas en plikt for arbeidsgiver til å drøfte med tillitsvalgt om det skal gis rett til å ta ut omsorgspenger for kortere perioder enn hele arbeidsdager. Større fleksibilitet kan være positivt for alle parter, samt medføre økt arbeidsnærvær der behovet for fravær er tidsbegrenset.

Departementet foreslår å endre ordlyden i ftrl. § 9-6 andre ledd slik at det ikke bare er medlemmer med kronisk syke eller funksjonshemmede barn som gis et tillegg på 10 stønadsdager. Forslaget går ut på en endring der også de med barn med langvarig sykdom gis tilsvarende rett. Unio er enig i at gjeldende regelverk ikke tar hensyn til det at et barn kan være svært sykt selv om det ikke er tale om kronisk sykdom eller funksjonshemming. Vi mener det er et like stort behov for omsorg overfor disse barna så lenge sykdommen varer, som det er for kronisk syke barn. Det er også en fordel at dette gis som omsorgspenger uten nedre grense for fravær fra arbeidet, i motsetning til reglene om pleiepenger med 20 % minimum fravær.

Det synes sannsynlig at en del av disse foreldrene benytter seg av retten til pleiepenger så snart omsorgsretten er brukt opp. Dette betyr at fraværet fra arbeid, samt kostnaden for staten, trolig blir tilnærmet lik det den er i dag.

Vi har ingen innvendinger mot at det i tillegg presiseres at utvidet rett er betinget av at barnets tilstand fører til en markert høyere risiko for fravær.

Unio er enig i at tilsvarende tilføyelse gjøres i ftrl. § 9-5 (3), slik at omsorgspersoner til barn med langvarig sykdom får rett til omsorgspenger frem til barnet fyller 18 år, samt at «langvarig sykt» legges til i § 9-9.

Unio støtter oppheving av forskrift om hvilke sykdommer og funksjonshemninger som skal gi utvidet rett til omsorgspenger. Forskriften har bare to bestemmelser, og kan fint erstattes med en tydeligere regulering i folketrygdloven. Vi er videre enige i at en diagnoseoppbundet opplisting er lite hensiktsmessig, og at man ved å fjerne seg fra dette, kan rette fokuset mot kriteriene for utvidelse fremfor diagnose. Utvidet rett til omsorgspenger vil således kunne gis til de som faktisk har behov for det, uavhengig av diagnose.

Når det gjelder krav til dokumentasjon ved omsorgspenger fra folketrygden, støtter vi at reglene harmoniseres med de som gjelder for omsorgspenger fra arbeidsgiver. Dette medfører at man ikke lenger er forpliktet til å ha legeerklæring fra første dag. Vi ser at dette vil føre til en forenklet prosess for brukerne, samt en arbeidsbesparelse for Arbeids- og velferdsetaten.

Videre er Unio positive til departementets forslag om å åpne for at flere pleieyttere som mottar pleiepenger for samme pasient kan ta ut pleiepenger for samme dag. Per i dag er det allerede åpnet for at flere pleieyttere kan motta pleiepenger for samme pasient, men det er ikke anledning til å ta ut pleiepenger i samme periode. Vi synes imidlertid det er hensiktsmessig å anerkjenne det behovet nærmeste pårørende kan ha for at flere pleieyttere bidrar samtidig. Videre synes det uhenktsmessig at de pårørende som eventuelt ikke mottar pleiepenger i en enkelt periode pga. dagens ordning, heller mottar sykepenger eller tar lønnet eller ulønnet velferdspolis nettopp for å kunne pleie nærstående samtidig med en annen pleieyter. Med hensyn til at statistikk viser at gjennomsnittlig utbetaling av pleiepenger i 2018 lå på 17,2 dager per pasient, støtter vi fullt ut departementets vurdering av risikoen for å nå det maksimale antallet dager. I og med at «den andre» pleieyteren per i dag trolig mottar sykepenger eller velferdspolis for å kunne yte pleie samtidig, vil det også i hovedsak dreie seg om en forskyvning av utgifter. Med hensyn til at sakstilfanget omtales som relativt lavt, vil det trolig ikke få altfor store økonomiske konsekvenser.

Avslutningsvis gir Unio sin tilslutning til forslaget om en ordlydsendring når det gjelder hvem som kan motta opplæringspenger for å kunne ta seg av og behandle barn med funksjonsnedsettelse og varig sykdom. Utdanningsforbundet er enig i at disse familiene allerede opplever en rekke utfordringer som familier med funksjonsfriske barn ikke møter, og at en opplæring av støtteapparatet rundt, ikke bare mor og far, setter familien i enda bedre stand til å ta seg av barnet. De økonomiske konsekvensene beskrives i alle tilfelle som begrensede.

Vennlig hilsen
Unio

Jon Olav Bjergene
sekretariatssjef

Henrik Dahle
fagsjef og advokat